

УДК 330.322

JEL classification: E22

Манаєнко І. М.*к.е.н., доцент кафедри менеджменту НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»***Савченко О. В.***студент ФММ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»*

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проаналізовано сучасний стан інвестиційної привабливості українських підприємств. Розглянуто основні види інвестицій та ключові елементи системи інвестиційного забезпечення розвитку підприємства. Оцінено обсяг прямих інвестицій, які надійшли до України за останні сім років. Проаналізовано розподіл освоєних капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності та визначено основні напрямки інвестиційних спрямувань. Визначено головні джерела фінансування капітальних інвестицій українських підприємств. Розглянуто основні центри зосередження інвестиційних спрямувань. Проведено дослідження стану інвестиційного клімату в Україні за оцінками міжнародних рейтингів. Проаналізовано індекс інвестиційної привабливості країни за даними Європейської бізнес Асоціації та Гамбурзького інституту світової економіки. Визначено основні позитивні зрушення в бік покращення інвестиційного клімату в Україні та збільшення інвестиційної привабливості країни, а також розглянуто основні проблеми, на які необхідно звернути увагу влади для покращення ситуації. Визначено, що Україна має необхідний потенціал (природні ресурси, кваліфікована робоча сила, науково-технічна база, виробнича база, вигідне географічне розташування) задля покращення своїх показників в рейтингах інвестиційно привабливих країн.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, міжнародні рейтинги, іноземні інвестиції, капітальні інвестиції.

Постановка проблеми. Інвестування на сучасному етапі розвитку суспільства має вагомим значення в діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта. Додаткові ресурси дають можливість для розвитку виробничо-економічної системи, збільшення ефективності роботи підприємства та швидкого досягнення поставлених цілей. Інвестиції є засобом забезпечення стратегічних цілей. Завдяки їм змінюється застаріла матеріально-технічна база підприємства, забезпечується стійкий стан виробничо-економічної системи, освоюються нові види продукції. Інвестиції є основою для розвитку як для будь-якого підприємства так і для всієї країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем інвестиційного забезпечення підприємств знаходиться в центрі уваги економічних досліджень. Питанням залучення іноземних інвестицій в Україну займаються ряд українських вчених, зокрема О. Гавриш, С. Войтко,

І. Манаєнко, Л. Борщ, В. Герзанич, О. Данілов, А. Дук, Ю. Козак, В. Новицький, А. Пересада, В. Федоровський, Г. Филюк та інші.

Однак, не зважаючи на низку вагомих праць, питання покращення інвестиційної привабливості підприємств залишається актуальним й існує необхідність в аналізі інвестиційного середовища та в пошуку нових джерел фінансування українських компаній.

Метою статті є аналіз інвестиційного забезпечення українських підприємств. Визначення сфер напрямку вкладення інвестицій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Ефективність діяльності будь-якого підприємства залежить від методів, форм, обсягів здійснення інвестиційних вкладень. Існують різноманітні підходи до трактування сутності поняття «інвестиції». У широкому трактуванні категорія «інвестиція» розуміється як вкладення капіталу з метою його приросту в майбутньому [1].

З погляду фінансового менеджменту інвестиції – це всі активи, вкладені в господарську діяльність з метою одержання доходу. З економічної точки зору – це витрати на створення, розширення, реконструкцію і технічне переозброєння основного капіталу, а також зв'язані з цим зміни оборотного капіталу, що залежать від витрат на основний капітал. Враховується, що чистий дохід, одержаний у результаті здійснення інвестицій, є джерелом приросту інвестиційного капіталу [2].

Розділяють інвестиції внутрішнього і зовнішнього характеру. Внутрішні інвестиції розвивають виробничий потенціал підприємства за рахунок збільшення тих чи інших ресурсів і створюють необхідну матеріально-технічну базу. Здійснення зовнішніх інвестицій відбувається у вигляді пайової участі підприємства у спільному проекті, або у формі прямого кредитування об'єктів, чи за рахунок діяльності на ринках цінних паперів.

Основними видами інвестиції підприємства можуть бути грошові кошти, рухоме та нерухоме майно, майнові права на інтелектуальну власність, «ноу-хау», майнові права на ресурси й капітал. За цільовим напрямом використання інвестиційні ресурси на підприємстві поділяються на дві великі групи – це інвестиційні ресурси, що призначені для використання в процесі реального інвестування та інвестиційні ресурси, котрі призначені для використання в процесі фінансового інвестування [1].

Ключовими елементами системи інвестиційного забезпечення розвитку підприємства є: інвестиційне середовище як сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на інвестиційний процес; інвестиційний потенціал як сукупна можливість чинників інвестиційного середовища реалізовувати свої можливості, тобто інвестиційні ресурси, і забезпечувати в часі стійкий розвиток підприємств; інвестиційний клімат як система соціальних, економічних, правових, організаційних та інших відносин, які визначають доцільність інвестиційних процесів на підприємствах і впливають на відтворення капіталу [3].

За даними Гамбурзького інституту світової економіки українські підприємства мають низький рівень інвестиційної привабливості. Так у 2016 році Україна посіла 130 місце із 174 країн [4].

У 2016 році Україна отримала 4405,8 млн.дол. США прямих інвестицій проти 3763,7 млн.дол.США у 2015 році (рис 1).

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млрд. доларів США [5]

Інвестиції направляються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

Найбільші обсяги надходжень інвестицій спрямовуються до установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 10 324,4 млн.дол.США та підприємств промисловості – 9 550,2 млн.дол.США.

За обсягами залучення капітальних інвестицій провідними сферами економічної діяльності є (рис. 2):

- промисловість – 33,3%;
- будівництво – 12,6%;
- сільське, лісове та рибне господарство – 13,8%;
- інформація та телекомунікації – 4,8%;
- оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,7%;
- транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 7,6%;
- державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 5,9%.

Рис. 2. Розподіл освоєних капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності (у % до загального обсягу) [5]

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій українських підприємств є власні кошти. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 7,1 відсотка. Кошти іноземних інвесторів складають 2,9% усіх капіталовкладень. На державні та місцеві бюджети припадає 9,4% капітальних інвестицій. Частка коштів населення на будівництво житла – 8,9%, інші джерела фінансування – 2,3% усіх капіталовкладень (рис. 3).

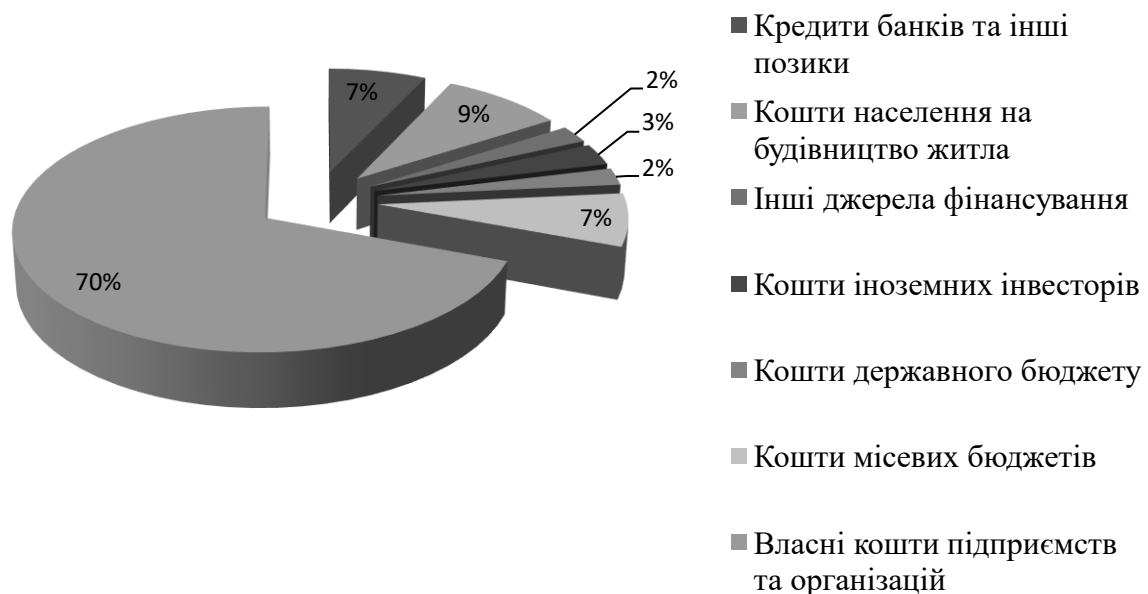

Рис. 3. Розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування, % [5]

За даними Європейської бізнес асоціації, яка щороку проводить опитування директорів компаній, щодо їх думки про бізнес середовище, інвестиційна привабливість оцінюється в 3,03 бали за 5-ти бальною шкалою.

Найбільші обсяги інвестицій надходять до Києва, а також Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей. Даний показник свідчить про те, що іноземний капітал не цікавиться відокремленими виробничими об'єктами, а стрімко нарощує свій вплив на всеукраїнські компанії, які лише зареєстровані в Києві, а їх виробничі потужності розміщені, в переважній більшості, поза столицею [6].

Серед позитивних зрушень, що відбуваються у країні в бік покращення інвестиційної привабливості українських підприємств можна виділити наступні заходи: збільшення відкритості державних даних, спрощення процедури отримання дозвільних документів, послаблення валютного контролю, збільшення можливостей для здійснення електронних платежів, збільшення електронного документообігу. Але поряд з позитивними кроками до покращення ситуації існує ряд не вирішених питань, на котрі слід звернути увагу, а саме: корупція, повільний хід реформ, політична нестабільність, економічні чинники. Важливу роль в покращенні інвестиційного клімату має держава в особі правлячої верхівки. Саме завдяки створенню необхідного сприятливого правового поля буде збільшено приток інвестицій і відбудеться активізація інвестиційної діяльності.

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що для збільшення економічного потенціалу підприємства необхідним є здійснення інвестиційної діяльності. В умовах економічної та політичної кризи українські підприємства втрачають привабливість для інвестування з боку іноземних партнерів, тому основним джерелом фінансування є власні кошти підприємств та організацій. При збільшенні інвестиційного забезпечення суб'єктів господарювання залишаються не вирішеними питанням удосконалення правової та організаційної бази, що в свою чергу впливають на забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств електроенергетики: монографія / І.М. Манаєнко – Київ: НТУУ «КПІ», 2016. – 157 с.
2. Кундеус О. М. Інвестиційне забезпечення діяльності підприємств на інноваційній основі / О. М. Кундеус // Інноваційна економіка. – 2007. – №4. – С. 148-155.
3. Товмасян В. Р. Економічна сутність інвестиційного забезпечення та його роль у розвитку підприємств / В. Р. Товмасян // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 2. – С. 60-634.
4. BDO IBC Overall ranking. Available at: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>
5. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.me.gov.ua

6. В. В. Горлачук, А. С. Черненко, О. О. Раку. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства / В. В. Горлачук, А. С. Черненко, О. О. Раку // Наукові праці. Економіка. – 2016.- № 273. – С. 57-63.

Манаенко І. Н.

к.э.н., доцент кафедри менеджмента КПИ им. Игоря Сикорского

Савченко О.В.

студентка ФММ, КПИ им. Игоря Сикорского

ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье проанализированы современное состояние инвестиционной привлекательности украинских предприятий. Рассмотрены основные виды инвестиций и ключевые элементы системы инвестиционного обеспечения развития предприятия. Оценен объем прямых инвестиций, поступивших в Украину за последние семь лет. Проанализировано распределение освоенных капитальных инвестиций по сферам экономической деятельности и определены основные направления инвестиционных направлений. Определены главные источники финансирования капитальных инвестиций украинских предприятий. Рассмотрены основные центры сосредоточения инвестиционных направлений. Проведено исследование состояния инвестиционного климата в Украине по оценкам международных рейтингов. Проанализированы индекс инвестиционной привлекательности страны по данным Европейской бизнес ассоциации и Гамбургского института мировой экономики. Определены основные положительные сдвиги в сторону улучшения инвестиционного климата в Украине и увеличение инвестиционной привлекательности страны, а также рассмотрены основные проблемы, на которые необходимо обратить внимание власти для улучшения ситуации. Определено, что Украина имеет необходимый потенциал (природные ресурсы, квалифицированная рабочая сила, научно-техническая база, производственная база, выгодное географическое положение) для улучшения своих показателей в рейтингах инвестиционно привлекательных стран.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционный климат, международные рейтинги, иностранные инвестиции, капитальные инвестиции.

Manaienko Iryna

*Ph.D., assistant professor of management Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic
Institute*

Savchenko Olha

Student of FMM, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

INVESTMENT SUPPORT OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

The article analyzes the current state of investment attractiveness of Ukrainian enterprises. The main types of investments and key elements of the investment support system of the enterprise development are considered. The volume of direct investments that came to Ukraine for the last seven years is estimated. The distribution of capital investments is analyzed according to the economic activity and the main directions of investment courses are determined. The main sources of financing of capital investments of Ukrainian enterprises are determined. The main centers of concentration of investment directions are considered. The study of the state of the investment climate in Ukraine has been carried out according to international ratings. The index of investment attractiveness of the country has been analyzed according to the data of the European Business Association and the Hamburg Institute of World Economy. The main positive changes in the direction of improving the investment climate in Ukraine and increasing the investment attractiveness of the country are determined, as well as the main problems that need attention of authorities to improve the situation. It is also determined that Ukraine has the necessary potential (natural resources, skilled labor, scientific and technical base, production base, advantageous geographical location) for improving its performance in the ratings of investment-attractive countries.

Keywords: investments, investment attractiveness, investment climate, international ratings, foreign investments, capital investments.

Манаєнко І. М.

verholyad@ukr.net

Савченко О. В.

savchenko.olga.v@gmail.com